

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Жоржета Димитрова Назърска, УниБИТ,

на дисертационния труд на Сергей Стоянов Вучков „Политическо представителство и гражданско участие на мюсюлманското население от Западните Родопи (Гоцеделчевско) в периода 1944-1959 г.“

Със заповед № 2011/15.07.2015 г. на Ректора на ЮЗУ бях определена за член на Научно жури относно дисертационния труд на редовния докторант в Катедра „История“ при ПИФ на ЮЗУ Сергей Стоянов Вучков. Трудът на тема „Политическо представителство и гражданско участие на мюсюлманското население от Западните Родопи (Гоцеделчевско) в периода 1944-1959 г.“, с научен ръководител доц. д-р Кр. Попова, е представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по Професионално направление 2.2. История и археология, Докторска програма „История на България (Най-нова българска история)“.

1. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

Дисертационният труд на Сергей Вучков е с обем 491 страници, от които 374 са основният текст. Той е структуриран в Увод, три глави, Заключение, Списък на използваните източници, Списък на съкращенията и приложения. Приложенията обхващат 36 таблици, 4 схеми, 3 географски карти и 80 изображения (факсимилета на документи, фотографии и др.). Те са цитирани в основния текст, като имат цел да го пояснят, илюстрират и допълнят. Дисертацията се основава на издирена от автора архивна документация предимно от ДА-Благоевград, сведения от периодичния печат, публикувана мемоаристика и интервюта, взети лично при теренна работа. Историографска база за труда представляват солидно количество източници на български, немски и английски език, отразяващи актуалната парадигма в конкретната изследователска област.

Дисертацията е посветена на непроучван цялостно до момента проблем – за политическото представителство и властовото позициониране на българите мюсюлмани от Гоцеделчевско през 40-60-те год. на XX в. Намирам за сполучливо намерението на автора да изследва определен регион в конкретен хронологически отрязък. Избраните десетилетия, макар да не представляват „дълъг период“, съвпадат с важна социална

трансформация в национален план. Това би позволило да се проследи как на локално ниво се проектира промяната на ключови държавни политики по отношение на малцинствата, икономиката, културата и др. Именно тук виждам главното достойнство на труда – чрез внимателно проучване на структурите на местната власт докторантът основно проучва механизмите на масово „включване“ на българите мюсюлмани в нея след 1944 г. В текста е изяснено, че те не винаги са функция от приоритетите на централната власт, а често се съобразяват с местни фактори и дори зависят от самите българи мюсюлмани.

Изпълнявайки набелязаните си цели, авторът обогатява съществуващото досега историческо знание в няколко насоки. Той подробно проучва и детайлно очертава механизмите на изборния процес през посочения период и регион, като се нарежда сред малцината български изследователи, занимаващи се с подобна сложна материя, изискваща търпение и усилия. С. Вучков допълва ценна фактология в полето на стопанската история (кооперирането), историята на медицината (здравеопазването), на културните институции (читалищата, киното) и социалната история (тютюнът като културно растение и поминък). Не мога да отмина и други сполучливи акценти в текста: 1. открояване на сложната диалектика между партийните решения на централно ниво и действията на местните органи на властта, проявили се при паспортизацията, „разфереджването“ и преименуването на българите мюсюлмани (1953-1972); 2. очертаване на новото място на българските мюсюлманки в изборния процес, в политическите структури, в икономическите и културните промени, като част от общия комунистически еманципационен проект; 3. представянето на степента на религиозност на населението (много по-висока от данните на официалната статистика в конкретния период) като опора за традиционните структури и практики и в противовес на механизмите на тоталитарната държава.

Бих отбелязала и други безспорни постижения на труда. Той се базира на сериозен масив неизползвана досега архивна документация, допълнена от теренни материали. Може да се адмира стремежът на докторанта да съчетае структурния с функционалния подход при изследването на институциите, както и да използва разнообразни методи, някои от които рядко прилагани в историографията (документален, просопографски и статистически анализ, анализ на визуални източници, наблюдение, интервю). Особено радващо е в труда на млад изследовател да се забележи акуратна

работа с източниците, задълбочено познаване и коректно използване на историографията – с посочване на вече съществуващите тези, но и тяхното допълване, полемизиране и коригиране.

Представеният Автореферат точно отразява основния текст и изводи на дисертацията; той е оформен според съществуващите стандарти.

Публикациите по темата на дисертацията са 7 (3 в научната периодика, 4 в сборници; 6 на български и 1 на руски език). С обем около 180 страници, те обхващат същностните глави в труда и на практика апробират около една трета от него.

2. Критични оценки, забележки и препоръки

Наред с изтъкнатите достойнства в разглеждания дисертационен труд се забелязват типични трудности за начинаещите автори. Струва ми се, че изложението би спечелило, ако обемът му се редуцира, структурата му е по-стегната, бележките под линия и приложенията бъдат по-малко на брой, а таблиците, схемите и картите се преместят в Приложенията. Така ще се избегнат повторения и прекалено вторачване в детайлите и би се засилил аналитичният момент.

Добре е авторът да помисли и за прецизиране на някои термини (напр., „читалищна политика“, „инкасиране“ вм. „касиране“ на избори (с.202), „партийци“, „кадри“). Възможно е също така да огледа и мястото на понятието „гражданско участие“ в заглавието, което според мен включва съдържание, различно от реалностите в тоталитарната комунистическа държава.

Заклучение

В заключение декларирам **положителната** си оценка на представения дисертационен труд. Смятам, че той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника на ЮЗУ за приложението му. Оценяваният текст съдържа безспорни, авторски приноси с научен и научно-приложен характер. Въз основа на изложеното препоръчвам на Уважаемото Научно жури **да присъди** на Сергей Стоянов Вучков образователната и научната степен „доктор“.

15.08.2015 г.

Член на Научното жури:

гр. София

(Ж. Назърска)